

SITUACE A VÝHLED ČESKÉHO ROZHLASU 2016 – 2021

A. Úvodem

Český rozhlas patří k ikonickým institucím české kultury a společnosti. Kopíruje a současně vnitřně i vnějškově reflektuje její stav. Po letech, kdy byl rozhlas součástí mašinérie komunistické propagandy, byl postaven do nové situace a kontextu. Ten vyžadoval, aby rozhlas navázal na svoji demokratičtější minulost, kdy obsah nebyl podřízen diktátu, kdy poskytoval službu veřejnosti spočívající v nezávislém, objektivním, otevřeném, rasově ani nábožensky nepředpojatém přístupu. Jak toho docílit s tvůrci a pracovníky, kteří byli po dvě generace cepováni v řemesle, a zároveň v loajálnosti vůči režimu? Stojí veřejnost o službu takových? Ví veřejnost, v čem veřejnoprávní služba spočívá?

Český rozhlas na změnu zareagoval vnitřní očištěním, odešli ti nejzprofanovanější. Bolševický systém řízení se formálně přerouboval na manažerskou strukturu západního stříhu. Bohužel se uvnitř Českého rozhlasu i u veřejnosti nepodařilo dostatečně prosadit obraz veřejnoprávního rozhlasu coby instituce, která zastává hierarchii demokratických hodnot, s nimiž dovede kreativně pracovat v nejrůznějších typech pořadů. Poukazuje se na to, že některé rozhodovací pravomoci stále drží lidé, s nimiž se lehce manipuluje a kteří upřednostňují osobní zájem nad zájmem společnosti. To považuji za pozoruhodné!

V prostředí Českého rozhlasu se pohybuji již 21. rokem. Nikdy jsem nebyl zaměstnancem této instituce, což mi umožnilo zaujmout úhel neustranného a objektivního pohledu. Současně mám dostatečně detailní vhled dovnitř, znalost procesů tvorby, vysílání, principů administrativních a finančních toků. Roky práce ve státní správě ve mně vybudovaly schopnost rozpoznat, označit a veřejně pojmenovat klientelismus a korupci. Nechybí mi empatie, nepředpojaté, přímé a otevřené jednání, a to rovněž v komplikovaných krizových situacích.

S tímto Vám předkládám svoji vizi.

B. Hodnocení současné situace a výhled

Podařilo se rozjet realizaci plánu konsolidace Českého rozhlasu, který v roce 2009 vypracoval generální ředitel Mgr. art. Peter Duhan. Plán počítal se změnou mediálních obsahů komunikovaných Českým rozhlasem, se specializací jednotlivých stanic a s promítnutím těchto změn do organizační struktury Českého rozhlasu. Vznikla programová Centra (zpravodajství, výroby, vysílání), začaly se řešit duplicity ve vysílání, nevhodnost s časem a penězi určenými pro prvovýrobu, pozornost začala být věnována regionálním stanicím, jejich vysílání a fungování (projekt REGIONY 2014). Podařilo se prosadit vznik nové celoplošné sítě, která připadla Českému rozhlasu, a odstartovala stanice mluveného slova Český rozhlas Plus. Byl posílen procentní podíl Českého rozhlasu na rozhlasovém trhu v Česku. V oblasti personální pokračuje zpracování katalogu pracovních pozic, došlo ke sjednocení a aktualizaci mzdových předpisů a honorářových vyhlášek, byl započat proces optimalizace pracovních míst. V oblasti správní začal být uplatňován zákon o veřejných zakázkách. Začal být kladen důraz na obměnu technického vybavení, modernizaci výrobních i vysílacích pracovišť, vznikla datová úložiště, došlo k modernizaci počítačových a přenosových sítí. Modernizován byl způsob komunikace Českého rozhlasu s veřejností (využívání internetových stránek, sociálních sítí, charitativní projekty atp.). To vše bylo energicky započato, leč ne vždy dost důsledně realizováno.

Dynamika výše uvedených změn v posledních dvou letech stagnovala. Důsledkem bylo nedorozumění mezi pracovníky a vedením. Vedení deklarovalo chuť a vůli ke změně, ale nedokázalo ji vykomunikovat v podobě, aby pro pracovníky byla dokonale čitelná. Zároveň vedení na nižších pozicích, které mělo změny fakticky naplňovat, k nim nepřidávalo nic svého a jen změny otrocky naplňovalo, což mělo za následek mnoho neuvážeností. Zrušený staniční systém, kdy o chodu a vysílání rozhodovala jedna divize, byl rozmělněn mezi tři divize (stanice, Centrum výroby/zpravodajství, Centrum vysílání). Centru vysílání však chybějí specialisté, kteří by jinak než jen formálně koordinovali vysílání stanic, měli by přehled

o kvalitních titulech a pořadech, které je možno nasadit do vysílání, kteří by kreativně, s porozuměním a znalostí všech specifik koordinovali programovou náplň Českého rozhlasu jako celku. Centrum výroby/zpravodajství jsou dvěma výrobními úseky, specializovanými na vytváření programu, jenž vysílají stanice koordinované Centrem vysílání. Ukázalo se, že manažeři Centra vysílání problematice tvorby (případněji název než výroba) dostatečně nerozumějí, nemají kvalifikovanou představu o finančních nákladech a profesionálních postupech při výrobě pořadů. Výsledkem je zklamání, názorně viditelné u nově vzniklé stanice Český rozhlas Plus, která nemá vyřešenou ani programovou koncepci ani finanční zajištění. Ozývá se volání po návratu staničního systému, na jehož nevýhody se mezitím zapomělo. Řešením je zvýšení odborné a profesionální úrovně pracovníků Centra vysílání, kteří budou věci znalými a respektovanými profesionály, pro něž bude vztah výroba – vysílání vztahem partnerským, nikoli vztahem zákazník – dodavatel. Dá-li se mluvit v případě veřejnoprávního rozhlasu o zákazníkovi, pak je jím posluchač.

V daném kontextu je rovněž třeba přehodnotit stávající koncepci REGIONY 2014 a její naplňování. Je v pořádku, že byly odstraněny duplicitní tituly a že došlo ke sjednocení hudební náplně v proudovém vysílání. Chybu spatřuji v unifikaci vysílání, bez ohledu na krajová specifika, ve zploštění vysílání z hlediska formy i obsahu, v úbytku pořadů až do vymizení – vysílá se prakticky jen proud. Pracovníci regionálních studií nevytvářejí než krátké příspěvky nebo rubriky, prvovýroba léty zavedených regionálních pořadů byla výrazně omezena, ztrácejí se rozhlasové profese, neobohacuje se archiv. Není prozíravé přizpůsobit program potřebám méně zdatných tvůrců, a namísto zvýšení jejich kvalifikace argumentovat tím, že se takto připravovaný program vysílá z vůle a potřeb posluchačů. Z této sítě se stal rozhlasový low-cost se sdílenými okny, která koordinuje a připravuje regionální stanice vykazující jednu z nejnižších poslechovatelností. Regionální obsahy, udržující místní kulturní i historickou paměť, jsou hodnotou, která čeká jen na to, až si jí povšimnou soukromá rádia. Není času nazbyt. Program vytvářený v krajích (pro kraje i celoplošné stanice) budou koordinovat v Centru vysílání intendant pro Čechy a intendant pro Moravu a Slezsko. Je třeba zlepšit tvůrčí potenciál regionálních tvůrců a zajistit dostatečné, profesionální obsazení regionálních redakcí (redakční práce je typem činnosti, který se nedá dobře vykonávat externě). Rozhlas je přirozeným partnerem akademické sféry, je možno zavést systém stáží, školení

a praxí, znovu rozběhnout systém tvůrčí spolupráce a společných staničních projektů v rámci Čech a v rámci Moravy a Slezska. Konečně rozhodnout, ve kterých regionech má být také výroba pořadů (v tomto smyslu je nepochopitelné zanedbání krajů severozápadních a dnes už i východních Čech), nejen krajská redakce. Je třeba započít práce na redefinování Národního okruhu, který by do sebe v budoucnu sloučil vysílání stanic Český rozhlas Dvojka a regionálních stanic Českého rozhlasu a v němž by se uplatnilo nejširší spektrum rozhlasových postupů.

Dotáhnout programové plánování s výrobou a rozpočtováním pořadů, což předpokládá opět souhru mezi Centry. Tím, že nedochází k synchronizaci tří uvedených toků, chybějí peníze pro tvůrce a projekty nedosahují požadované úrovně. Jiným extrémem je mechanické plánování a kvantitativní chrlení titulů za účelem naplňování programových oken, jichž je ovšem (s ohledem na aktuální počty tvůrčích i výrobních pracovníků) nevýhodně mnoho. Počty pracovníků v oblasti programu je třeba navýšit, zabezpečit jejich proškolení a metodické vedení. Oblast provozu a správy musí projít personálním auditem, je třeba odstranit duplicitu a posílit ne vždy spolehlivé komunikační toky mezi vedením sekce a pracovníky. Marketing osadit pracovníky, kteří znají Český rozhlas, jeho okruhy a pořady a jsou o nich schopni fundovaně informovat a propagovat je, aniž by byli toliko doručovateli tiskových zpráv napsaných programovými složkami. Je nevyhnutelně potřeba posílit sebevědomí rozhlasu v očích veřejnosti, vyjednat s partnery a veřejnými institucemi hlubší spolupráci při propagaci rozhlasového vysílání. Zacházet obezřetně s outsoursingem. Zpružnit fungování centrálního nákupu, delegovat větší pravomoci na ředitele regionálních studií. Pokračovat v procesu zavádění digitalizace, v modernizaci výrobních pracovišť a sídel Českého rozhlasu.

C. Pohled na profilaci jednotlivých stanic

Do budoucna navrhuji tuto profilaci, která zachová plnou komplementaritu žánrů a posluchačského spektra:

Česko 1 – okruh mluveného slova

Česko 2 – národní okruh

Česko 3 – arte okruh

Česko 4 – okruh pro mladé

Česko 5 – okruh pro děti

Internetové platformy (D-dur, Jazz, Sport ad.)

Česko 1 – okruh mluveného slova bude postaven na základech stávajícího Českého rozhlasu Plus a Českého rozhlasu Radiožurnál s propracovanější programovou skladbou, zvukovou grafikou a početnějším tvůrčím zázemím. Zpravodajské relace, aktuální publicistika, diskusní panely, dokumenty, kritické kluby, v menší míře non-fiction literatura a dramatické útvary. Proudové a titulkové vysílání s prostorem umožňujícím reagovat na aktuální politickou událost a dění.

Česko 2 – národní okruh bude postaven na základech stávajícího Českého rozhlasu Dvojka a regionálních stanic. Zprávy, „měkká“ publicistika, přímé přenosy z krajů, hudba, popularizace vědy, kultura, portréty osobností, dokumenty, folklór, nářečí, lehčí a klasické literární a dramatické žánry, zábava, tematické večery a bloky, projekty s aktivním zapojením posluchačů. Blokované a titulkové vysílání.

Česko 3 – arte okruh bude postaven na základech stávajícího Českého rozhlasu Vltava a Radia Wave s velkým podílem živě vysílaných pořadů hudební publicistiky (klasika, jazz, etno). Hudba, kulturní publicistika, reportáže, portréty, dokumenty, drama, literární pořady, ars acustica, přímé přenosy – kombinace vysoké a alternativní kultury slovesné i hudební ve vzájemném prostupování a sblížování, populární tituly patří na Česko 2. Blokované a titulkové vysílání.

Česko 4 – okruh pro mladé bude postaven na základech stávajícího Českého rozhlasu Radiožurnál a Radia Wave. Aktuální zpravodajství, publicistika, diskuse, hosté, kvalitní mainstream. Hudba, žebříčky, festivaly, přímé přenosy sportovních utkání a významných společenských událostí. Proudové a titulkové vysílání.

Česko 5 – okruh pro děti bude postaven na základech stávajícího Českého rozhlasu Junior a Českého rozhlasu Dvojka. Bude personálně posílen. Program pro děti všeho věku a jejich dospělí. Hudba, pohádky, drama, publicistika, besedy, poradny, okénko DRDS, elévové. Blokované a titulkové vysílání, hravost, spoluúčast posluchačů. Včetně dětských hudebních, dramatických i literárních soutěží. „Dělejme rozhlas společně“ by mělo být základním východiskem práce s dětmi.

Internetové platformy – D-dur (profilovat víc mainstreamově, jako kulisu k práci). Sport jako doplněk k vysílání Česka 4.

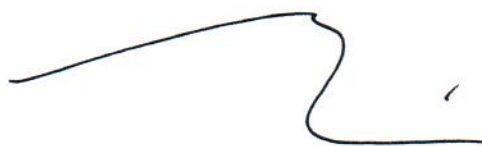
Všechny stanice budou koordinovány odborníky z Centra vysílání (hlavním dramaturgem a dvěma intendanty – jedním pro Čechy, druhým pro Moravu a Slezsko).

E. Závěr

Mým cílem je více zprůhlednit vnitřní komunikační a finanční toky. Mít funkce a pracoviště obsazeny kompetentními a kreativními lidmi. Využít svých dovedností nabytých režisérskou a pedagogickou prací, prací ve státní správě i ve vedení Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z něhož jsme s pomocí kolegů z Výboru vybudovali svébytný a široce respektovaný spolek. Udržet v Českém rozhlase schopné odborníky, zlepšit jejich pracovní i realizační podmínky, přivést do Českého rozhlasu odborníky nové, zapracovat je, dát jim perspektivu rozvoje a odměňování. Povzbuzovat kreativitu a programovou iniciativu.

Tato jistě nikoli zcela převratná koncepce počítá s navázáním na to dobré a fungující v Českém rozhlase, se respektem k práci stávajících profesionálů a s obohacením jejich týmu profesionály novými.

V Praze dne 2. prosince 2015

MgA. Michal Bureš